

UN ISHLAB CHIQRISHDA DONNI TOZALASH BOSQICHLARI

Uzoqova Ziyodaxon Abdug‘affarovna

Namangan muhandislik-texnologiya instituti, Magistratura talabasi

E-mail: ziyodaxonuzoqova5@gmail.com

Jamalov Abduraxmon Solijonovich

Annotatsiya. Mamlakatimizda aholini un mahsuloti bilan tahminlash, ichki bozorda talabi yuqori bo‘lgan don mahsulotlarni yetishtirish, zarur zahiralarni shakllantirish orqali un ishlab chiqarish korxonalarida ehtiyojiga qarab ko‘p va sifatli un mahsuloti chiqarish.

Kalit so‘zlar. Don, un, elivator va ombor, don tozalash bo‘limi, maydalash stanogi, laborotoriya jihozlari

ЭТАПЫ ПЕРЕРАБОТКИ ЗЕРНА ПРИ ПРОИЗВОДСТВЕ МУКИ

Узокова Зиёдахон Абдугаффаровна

Наманганский инженерно-технологический институт,

студент магистратуры

E-mail: ziyodaxonuzoqova5@gmail.com

Жамалов Абдурахмон Солижонович

Аннотация. Обеспечить население нашей страны мучными изделиями, производить хлебопродукты, пользующиеся большим спросом на внутреннем рынке, производить большое количество высококачественных мучных изделий

в соответствии с потребностями предприятий по производству муки путем формирования необходимых резервов. .

Ключевые слова. Зерно, мука, элеватор и склад, зерноочистительный цех, мельница, лабораторное оборудование

GRAIN REFINING STEPS IN FLOUR PRODUCTION

Uzoqova Ziyodaxon Abdug‘affarovna

Namangan Institute of Engineering and Technology, Master’s student

E-mail: ziyodaxonuzoqova5@gmail.com

Jamalov Abduraxmon Solijonovich

Abstract. To estimate the population of our country with flour products, to produce grain products that are in high demand in the domestic market, to produce a large number of high-quality flour products according to the needs of flour production enterprises through the formation of necessary reserves.

Keywords. Grain, flour, elevator and warehouse, grain cleaning department, milling machine, laboratory equipment

Kirish. Bugungi kunda Respublikamizda yiliga 7mln.tonnadan ortiq don yetishtirilmoqda. Yetishtirilgan hosilni sifatli saqlash, qayta ishlash, shuningdek, iste’molchilarga muntazam ravishda bekamu ko‘st yetkazib berish tizim oldidagi muhim vazifalardan biri sanaladi.

Natijalar. Fan va texnikaning rivojlanishi natijasida yuqori ishlab chiqarish quvvatiga ega bo‘lgan maydalovchi mashinalar (aylanuvchi tsilindrli stanoklar), navlarga ajratuvchi va elaklovchi mashinalar (rassevlar), mexanik va pnevmatik harakatlanuvchi transport moslamalaridan foydalanishga erishila boshladi. Hozirgi vaqtda O‘zbekistonda un zavodlari yoki korxonalari davlat tegirmonlari bo‘lib,

ularning har biri bir kecha-kunduzda 250 tonnadan 500 tonnagacha un chiqarish quvvatiga egadir. Donni qayta ishlash va un ishlab chiqarish jarayoni quyidagi omillarga bogʻliq: qayta ishlanayotgan donning sifatiga; texnologik jarayonning mukammallik darajasiga; korxonada texnologik uskunalarning texnik holatiga; mutaxassislarning malakasiga. Donning sifatini baholashda uning texnologik xususiyati muhim ahamiyatga ega. Texnologik xususiyat donning unvoylik va nonvoylik xususiyatlarini jamlaydi. Donning texnologik xususiyati deganda uning fizik xususiyatlarining birligi tushuniladi. Don xom-ashyosining texnologik xususiyatlarini bilish texnologlar uchun asos hisoblanadi.

Donning novoylik xususiyatlari quyidagi koʻrsatkichlar bilan tavsiflanadi: uning umumiy chiqishi (olingan un miqdorini qayta ishlangan don miqdoriga nisbati, foizlarda ifodalanadi); yormacha va dust-oralik mahsulotlarining chiqish miqdori (maydalash jarayonida donni maydalashdan hosil boʻlgan oraliq mahsulotlarning miqdori); qobiqlarni oqlash darajasi; texnologik jarayonning davomiyligi (sistemalar miqdori); 1 tona un ishlab chiqarishga sarflanadigan energiya miqdori.

Un ishlab chiqarish korxonalarida donni unga aylantirishning texnologik jarayoni ketma-ket va bir-biriga bogʻlangan bosqichlardan iborat: don pomol partiyasini shakllantirish, donni turli aralashmalardan tozalash va uni maydalashga tayyorlash jarayoni, donni maydalab un olish, un navlarini shakllantirish va nazorat qilish jarayoni. Turli texnologik xususiyatga ega boʻlgan bugʻdoy donlarini aralashtirishda quyidagilarga eʼtibor berish lozim:

1. Donlarni alohida sifatlariga qarab joylashtirish;
2. elevator va omborlarda maʼlum unvoylik va nonvoylik xususiyatlarga ega boʻlgan dastlabki aralashmalarni shakllantirish va mayda don fraksiyasini ajratib olish;
3. Don tozalash boʻlimida fizik-texnologik xususiyatlari bilan farqlanuvchi don komponentlariga alohida ishlov berish;
4. Un tortishga alohida tayyorlangan don partiyalarini maydalash sistemasi oldidan qoʻshib yuborish.

Un va yorma mahsulotlari ishlab chiqarishda don asosiy xom ashyo boʻlganligi

ychyn, texnologik jarayonning mazmyni qyyidagi ko'pctakichlapdan camapali foydalanishni talab qiladi.

- donning geometpik tavgifi: katta-kichikligi, ciptqi yuzining maydoni, ylapning nicbati, donning shakli;
- donning natypa og'ipligi;
- 1000 ta donning og'ipligi;
- donning shaffofligi;
- donning calmoq hajmi va zichligi.

Don tozalash bo'limiga kirayotgan donning sifat ko'rsatkichlari

Sifat ko'rsatkichlari	Namlik	Kuldorlik toza bug' doy uchun	Begona aralashmalar	Bug' doyli aralashmalar	Tabiy og'irligi (natura)	Kleykovina miqdori	IDK sifati	SHaffoflik
% da	12,5% ko' p emas	1,92%	1%, (sh.b. birga mineral aralashmalar - 0,1%, zararli aralashmalar - 0,01%);	4%	750 gr/l.dan (k.e.);	23% P gr.;	100 (asbob birligi, yuq.e.);	40% kam emas;

Bir-biridan geometrik belgilari va fizikaviy xossalarni bilan farq qiladigan sepriluvchi materiallarni guruhlariga bo'lish jarayoni ajratish jarayoni deyiladi. Bu

jarayonni amalga oshirishda ishlatiladigan mashinalarga gʻalvirli ajratgichlar deb ataladi.

Donni saqlash va qayta ishlash korxonalarida asosiy tur dondan aerodinamik xossalari bilan farq qiladigan aralashmalar havoli ajratgichlar yordamida ajratiladi. Havoli ajratgichlar asosan un tortish, yorma va omuxta yem zavodlarida donni chang va yengil aralashmalardan tozalashda ishlatilsa, shu bilan birga ular yorma zavodlarida qobigʻi sidirilgan donlar (sholi, grechixa, suli arpa yormalari)ni pustlogʻidan tozalashda, hamda yorma va chiqindini nazorat qilishda ham ishlatiladi.

Donni aerodinamika usulda tozalash

Don tozalash elevatorlari

Aralashma tayyorlashda donning namligi, kuldorligi, shaffofligi va kleykovinani miqdor va sifat ko'rsatkichlari ehtiborga olinishi muxim ahamiyatga ega hisoblanadi

Xulosa: Un ishlab chiqarish korxonalarini doimiy ravishda ishlashini tahminlash, dondan foydalanish darajasini ko'tarish, unning sifatini yaxshilash, don zaxiralaridan ratsional foydalanish uchun elevatorlarda pomol partiyalar shakllantirish

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Bo'riev X.CH., Jo'raev R., Alimov O. "Dala ekinlari mahsulotlarini saqlash va ularga dastlabki ishlov berish", Darslik. – T.: UzME., 2004.

2. Mirxalikov T.T., Ayxodjaeva N.K. "Don va don mahsulotlarini saqlash" Darslik. – T.: Mehnat, 2004.

3. O.Yakubjanov, S.Tursunov, Z.Muqimov "Donchilik" Darslik – Toshkent "Yangi asr avlodi", 2009. ishlash", Darslik – T.: Mehnat, 1997.

4. Xaitov R.A va boshqalar. "Don va don mahsulotlarini sifatini baholash hamda nazorat qilish", Darslik – T.: O'zbekiston, 2000.

5. Oripov R., Sulaymonov I., Umurzoqov E. "Qishloq xo'jalik mahsulotlarni saqlash va qayta ishlash texnologiyasi", Darslik – T.: Mehnat, 1991.

6. www.gov.uz O'z Res xukumat portali

7. www.lex.uz O'z Res qonun xujjatlari ma'lumoti milliy bazasi

8. <http://rostov.dkvartal.ru/wiki/pererabotka-zerna> -pererabotka zerna.